

PSYKOTERAPIA JA EETTISYYS

TUEKSI EETTISTEN OHJEIDEN LAATIMISEEN
PSYKOTERAPIAYHDISTYKSILLE JA KOULUTUSYHTEISÖILLE

7. HUHTIKUUTA 2026
EFPP SUOMEN KANSALLINEN VERKOSTO
Eettinen työryhmä

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2
2. EETTISYYS PSYKOTERAPIASSA	4
Arvot	
Eettiset periaatteet	
Henkilökohtainen moraal	
3. PSYKOTERAPEUTIN AMMATTITAITO, TYÖNOHJAUS JA OMA HOITO	8
Työnohjaus	
Jatkuva oppiminen	
Psykoterapeutin oma hoito	
4. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA POTILAIISIIN	9
Ammatillisuus ja sen rajat	
Terapeuttinen rakkaus	
Erityisen haavoittuvat potilasryhmät	
Lapsi / nuori psykoterapiassa	
Traumatisoitunut potilas	
Ikääntynyt ja/ tai heikentyneen toimintakyvyn omaava potilas	
Vakavasti sairas tai kuoleva potilas	
Seksuaaliset kysymykset psykoterapiassa	
5. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA KOLLEGOIHIN	15
Keskeiset periaatteet	
6. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA KOULUTETTAVIIN JA TYÖNOHJATTAVIIN	16
Keskeiset periaatteet	
7. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA YHTEISKUNTAAN JA YHTEISÖÖN	17
Yleiset eettiset institutionaaliset arvot ja periaatteet	
EFPP institutionaaliset eettiset periaatteet	
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	
Tutkimus	
Julkisuus ja sosiaalinen media	
8. EETTISTEN KYSYMYSTEN KOHTAAMINEN JA KÄSITTELY	23
Psykoterapeutin oma pohdinta	
Kollegiaaliset keskustelut	
Eettinen toimikunta	
LÄHTEET	25

1. JOHDANTO

Tarkoitamme potilaalla myös asiakasta ja psykoterapeutilla myös psykoanalyttikkoa.

Psykoterapeutin ja potilaan välinen suhde on erityislaatuinen yhteistyösuhde, joka perustuu vuorovaikutukseen. Psykoterapiaa ohjaavat asiakas- ja potilastyötä koskevat lait, asetukset ja ammattikäytännöt sekä eettiset periaatteet. Psykoterapia on terveydenhuollon tavoitteellista ammatillista toimintaa, joka tähtää mielenterveyden ongelman tai häiriön poistamiseen tai lieventämiseen sekä psyykkisen terveyden ja toimintakyvyn lisäämiseen. Häiriöllä tai ongelmalla saattaa olla psyykkisten ilmenemismuotojen lisäksi ruumiillisia, vuorovaikutuksellisia ja sosiaalisia ilmenemismuotoja. Psykoterapia pohjautuu vakiintuneeseen ja tutkittuun tietopohjaan ja sen puitteet määritellään hoitosopimuksessa.

Potilaan tulee voida luottaa psykoterapeuttiin hyvinvointiinsa ja henkilökohtaiseen maailmaansa liittyvissä kysymyksissä. Potilasta arvostava ja kunnioittava kohtelu ainutlaatuisena persoonana on psykoterapeuttisen asenteen kulmakivi. Tämä luo perustan luottamukselle ja eettisesti kestäväälle yhteistyölle.

Psykoterapeutti asettaa potilaan tarpeet etusijalle ja pitää ne keskiössä hoidon kaikissa vaiheissa. Hän kantaa vastuuta luottamuksellisen yhteistyösuhteen rakentumisesta ja sen ylläpidosta. Hän toimii psykoterapeutin ammattiin liittyvät vastuut ja velvollisuudet tiedostaen. Psykoterapeutti on tinkimätön eettisyydessä sekä ammatin, ammattikunnan ja lainsäädännön tuomien velvoitteiden noudattamisessa. Hän vaalii omaa itsetuntemustaan ja hyvinvointiaan. Hän on motivoitunut kehittämään itseään ja kasvamaan eettisesti kantaen vastuuta myös ympäristöstä.

Psykoterapeutilla on yksilöllinen vastuu eettisyydestä hänen toimiessaan ammatissaan. Ammatit ja ammattikunnat ohjaavat työntekijän eettistä toimintaa ja valintoja. Ammattieettisten ohjeiden suuntaisia eettisiä velvoitteita on kirjattu myös lakeihin ja asetuksiin (ks. Johdannon lopussa oleva linkki Valviran sivuille). Yksilöllinen vastuu, lainsäädäntö ja ammattikunnan ohjeet täydentävät toisiaan ja tarjoavat eettiselle toiminnalle sekä henkilökohtaisen että kollektiivisen perustan. Eettisiä näkökulmia tuleekin pitää toimintaa ohjaavina lainsäädännön ja ammattikäytäntöjen velvoitteiden rinnalla. Ammattietiikka sijoittuu yksilön etiikan ja lain välimaastoon. Psykoterapeutin on tasapainotettava henkilökohtaiset arvonsa, ammattikunnan normit ja lainsäädännön velvoitteet toimiessaan psykoterapeuttina, kollegana, työnohjaajana, kouluttajana, tutkijana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana.

Psykoterapeutilla on aina vastuu valtaan ja riippuvuuteen liittyvissä kysymyksissä psykoterapeutin ja potilaan välillä. Ammattieettinen vastuu kasvaa, kun erot vallan ja riippuvuuden suhteen kasvavat erityisen haavoittuvien potilasryhmien psykoterapiassa. Erityisen haavoittuvia potilasryhmiä psykoterapiassa ovat lapset, nuoret, traumatisoituneet, vakavasti sairastuneet, kuolevat, vanhukset sekä potilaat, joilla on kognitiivisiin kykyihin vaikuttava etenevä sairaus tai vamma. Eettisten periaatteiden tuntemus, niihin sitoutuminen ja niiden käytäntöön soveltaminen ovat silloin

erityisen tärkeitä. Psykoterapeutin vastuulla on puolustaa näiden ryhmien oikeuksia ja tukea heidän itsemääräämisoikeuttaan.

Psykoterapeutin päätöksenteolle tukirakenteen tarjoavat selkeät eettiset periaatteet auttavat välttämään eettisiä ristiriitoja, tukevat eettisten dilemموjen ratkaisemisessa ja voivat vähentää stressiä ja epävarmuutta haastavissa tilanteissa. Ammattietiikan tärkein tavoite on kuitenkin potilaan hyvinvoinnin ja aseman turvaaminen.

Eettisen ajattelun ja eettisten käytäntöjen kehittäminen yksilö-, organisaatio- ja yhteiskunnan tasolla sekä ammattieettisten kysymysten ja periaatteiden reflektointi, niistä keskusteleminen ja niiden kehittäminen on jatkuva prosessi. Reflektoinnin ja reflektiivisen asenteen tulee olla avointa, kriittistä, kyseenalaistavaa, ristiriitojen ratkaisemiseen pyrkivää ja luovaa. Kehitystä eteenpäin vievä prosessi eettisen ajattelun ja eettisten käytäntöjen kehittämisessä on siten myös jatkuvassa liikkeessä olevaa tasapainon tavoittelua vuorovaikutuksessa kontekstiin.

Olemme koonneet tähän ohjeistukseen psykoterapeutin toimintaa ohjaavia eettisiä periaatteita hänen toimiessaan erilaisissa toimintaympäristöissä ja tehtävissä sekä avanneet periaatteiden taustalla olevia arvoja ja normeja. Periaatteet esitetään ohjeiden muodossa. Niiden keskeinen tavoite on toimia välineenä pohdinnalle ja keskustelulle, joka tukee, ohjaa ja kehittää eettistä ajattelua, eettisten käytäntöjen reflektointia ja siten eettisyyttä. Ohjeistus saa toivottavasti palautetta, joka auttaa kehittämään ohjeistusta paremmin psykoterapeutteja palvelevaksi ja pysymään myös ajassa.

PsykoteraPian eettiset kysymykset ovat olleet osa EFPP Suomen kansallisen verkoston (jatkossa EFPP Suomi) toimintasuunnitelmaa verkoston syntyhetkestä alkaen. Verkoston Eettinen työryhmä perustettiin vuonna 2017. Työryhmä on perehtynyt kattojärjestömme European Federation of Psychoanalytic Psychotherapy (jatkossa EFPP) institutionaalisiin eettisiin ohjeisiin sekä suomalaisiin ja kansainvälisiin psykoterapian eettisiin ohjeistuksiin (ks liitteet). Työryhmä on järjestänyt Zoom- etäyhteydellä kaikille psykoterapeuteille avoimia eettisiä keskusteluiltoja syksystä 2023 alkaen.

Jäsenyhdistyksillemme lähetettiin 2.6.2020 kysely, jossa tiedusteltiin yhdistysten eettisistä ohjeista ja käytännöistä sekä tarpeesta yhdistysten yhteisille eettisille ohjeille ja yhteiselle eettiselle toimikunnalle. Molemmat saivat kannatusta. Tämä ohjeistus on vapaasti käytettävissä yhdistyksissä ja koulutusyhteisöissä. Lisäksi ehdotamme kaikille psykoanalyttisille psykoterapiayhdistyksille yhteisen eettisen toimikunnan perustamista.

Ensimmäinen versio ohjeistuksesta julkaistiin 23.2.2025. Tämä 7.4.2026 päivätty on toinen versio muokattuna saadun palautteen pohjalta. Kehitämme ja täydennämme ohjeistusta edelleen.

Ajantasainen ohjeistus löytyy EFPP Suomen kotisivuilta www.efppsuomi.fi

Linkki lisätietoihin: Katso lisätietoja ammattieettisistä ohjeista ja lainsäädännöstä Valviran sivuilta

2. EETTISYYS PSYKOTERAPIASSA

Eettisten ohjeiden tulee tukea monimuotoisuutta ja erilaisten näkökulmien tunnustamista sen sijaan, että ne keskittyisivät vain sääntöihin ja niiden noudattamiseen. Eettisten ohjeiden on oltava välineitä eettistä käytäntöä ja reflektointia asennetta tukevaan ajatteluun ja pohtimiseen. Eettisyys ei ole ehdotonta, vaan se muotoutuu aina suhteessa kontekstiin.

Yksilön näkökulmasta eettisyys on kykyä tehdä tietoisia valintoja, jotka perustuvat ymmärrykseen omista arvoista, tarpeista ja motiiveista. Keskeistä on halu ja kyky reflektioon - oman toiminnan, ajatusten ja tunteiden kriittiseen tarkasteluun. Reflektiivinen asenne on sisäistä prosessointia ja eettisen toiminnan juurtumista yksilön psyykkiseen dynamiikkaan. Eettisen reflektoinnin tulisi olla mukana kaikessa ammatillisessa toiminnassa.

Ihmisen toimintaan vaikuttavat myös tiedostamattomat motiivit. Eettinen toiminta edellyttää vastuuta ja kykyä tiedostaa ja tutkia näitä motiiveja sekä muuntaa haitalliset impulssit ja puolustusmekanismit rakentaviksi ja eettisiksi toimintatavoiksi. Eettinen toiminta edellyttää myös kykyä tunnistaa tiedostamattomien prosessien roolia ihmissuhteissa ja erilaisissa toimintaympäristöissä.

Eettisyys ei siis ole vain ohjeiden ja sääntöjen noudattamista, vaan edellyttää psykoterapeutin henkilökohtaista halua toimia oikein sekä vastuuta omista toimista ja uskallusta ottaa puheeksi tilanteita, joissa tunnistaa eettisiä ongelmia. Eettisten ohjeiden tehtävä on auttaa psykoterapeuttia tarkastelemaan ja arvioimaan omaa ja toisen toimintaa, oman toiminnan perusteita sekä tekemään perusteltuja valintoja. Kankaan (2020) mukaan syvimmillään eettisyys on tervettä ja toimivaa kritiikkiä, joka kohdistuu omaan toimintaan. Psykoterapian eettisyys on siten psykoterapeutin itsensä varassa.

Arvot

Eettiset näkemykset perustuvat viime kädessä omaksuttuun maailmankatsomukseen ja siihen kuuluviin hyvinä, arvostettavina ja tavoiteltavina pidettyihin päämääriin eli arvoihin. Arvostaminen voidaan nähdä kriteerinä, jonka perusteella jotakin vaihtoehtoa pidetään parempana kuin toista. Eettisyys on prosessi, jossa ihminen pyrkii jatkuvasti ymmärtämään itseään ja tiedostamaan arvojaan paremmin sekä toimimaan arvojensa mukaisesti.

Psykoterapeutin toimintaa ohjaavia keskeisiä arvoja ovat:

1. Ihmisoikeuksien, tasa-arvon, moninaisuuden, kulttuurisen herkkyyden ja ihmisarvon järkähtämätön kunnioittaminen

- Jokainen ansaitsee tulla kuulluksi, nähdyksi ja kohdelluksi kunnioittavasti ja arvostavasti ainutlaatuisena yksilönä riippumatta syntyperästä, sukupuolesta, seksuaalisesta

suuntautumisesta, vakaumuksesta, terveydentilasta, iästä, uskomuksista, elämäkokemuksista tai muista henkilökohtaisista tekijöistä.

2. Ehdoton luottamus ja turvallisuus

- Potilaan luottamuksen sekä fyysisen, psyykkisen ja emotionaalisen turvallisuuden suojaaminen

3. Autonomian kunnioittaminen

4. Hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen

5. Ammattitaito ja sen jatkuva kehitys

Eettiset periaatteet

Periaatteet pohjautuvat arvoihin. Arvot tulevat tarkemmin määritellyiksi ja toimintaa kuvaaviksi, kun ne ilmaistaan periaatteina. Psykoterapeutin työskentelyä ohjaavat tietyt keskeiset eettiset periaatteet, jotka toimivat suuntaviivoina kaikessa terapiatyössä.

Luottamuksellisuus ja turvallisuus:

- Psykoterapeutin on rakennettava ja ylläpidettävä luottamuksellista suhdetta potilaaseen. Tämä edellyttää psykoterapeutin rehellisyyttä, avoimuutta ja ammatillisuutta vuorovaikutuksessa potilaan kanssa.
- Psykoterapeutin tinkimättömyys, korkea moraalit ja ammatillisuus turvaavat suhteen luottamuksellisuuden eheyttä.
- Psykoterapeutti huolehtii toimitilojensa turvallisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta tekemäänsä potilastyöhön.
- Psykoterapeutilla on oikeus ja velvollisuus puuttua tilanteisiin, joissa potilaan, hänen itsensä tai kolmannen osapuolen turvallisuus on uhattuna.
- Psykoterapeutti noudattaa vaitiolovelvollisuutta kaikissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä, eikä paljasta mitään potilastaan koskevia tietoja kolmannelle osapuolelle ilman potilaan suostumusta tai lain antamaa edellytystä. Psykoterapeutti informoi potilasta lakiin perustuvista salassapitovelvollisuuden rajoituksista.
- Psykoterapeutti tiedostaa turvallisuuteen, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät riskit myös etäyhteydellä toteutettavassa psykoterapiassa ja huolehtii potilaan turvallisuudesta ja hänen tietojensa suojaamisesta etäistunnoissa mahdollisuuksien mukaan.
- Psykoterapeutti sitoutuu turvaamaan potilaidensa hyvinvoinnin ja anonymiteetin kaikissa tilanteissa, joissa kliinisen aineiston julkaisemista harkitaan. Jos potilaan hyvinvointi tai anonymiteetti voi vaarantua, psykoterapeutin on aina hankittava potilaan todennettavissa oleva suostumus. Psykoterapeutti noudattaa virallisia ohjeita ja säännöksiä tekoälyn käytöstä potilastyössä.
- Psykoterapeutti kantaa vastuun potilastietojen asianmukaisesta säilyttämisestä myös lopettaessaan toimintansa ja varautumalla tilanteeseen, jossa hän itse ei voi siitä huolehtia.
- Psykoterapeutti toimii eettisten ohjeiden mukaisesti myös terapiasuhteen päätyttyä.

Vastuullisuus:

- Psykoterapeutti käyttää ammattinimikkeitä asianmukaisesti saamansa koulutuksen, laillistamisen ja työtehtävien perusteella.
- Psykoterapeutti tuntee ammattiinsa liittyvän ja sitä määrittävän ajantasaisen lainsäädännön ja muut säädökset, sitoutuu noudattamaan niitä ja tekee eettisiä valintoja niiden pohjalta.
- Psykoterapeutti sitoutuu jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, jotta voi tarjota korkealaatuista palvelua.
- Psykoterapeutti tiedostaa koulutuksensa, kokemuksensa ja henkilökohtaisten kykyjensä rajat ja hakee tarvittaessa ammatillista tukea vaikeaan tilanteeseen.
- Psykoterapeutti tiedostaa ja arvioi ikääntymisensä, terveydentilansa ja henkilökohtaiseen elämäänsä liittyvien tekijöiden vaikutuksia omaan työkykyynsä.
- Psykoterapeutilla on velvollisuus dokumentoida hoito huomioiden asianmukaisesti eettiset näkökohdat esimerkiksi potilaan yksityisyydensuojassa.
- Psykoterapeutti kantaa vastuun ristiriitatilanteiden ja virheiden esille nostamisesta, käsittelystä ja korjaamisesta. Psykoterapeutti toimii ammatillisesti ja eettisesti tuodessaan esille virheitä ja korjatessaan niitä.
- Vahva itsetuntemus tukee vastuullisuutta ja resilienssiä. Psykoterapeutti tiedostaa ja kantaa vastuuta itsetuntemuksensa vahvistamisesta ja eettisestä eheydestään.

Yhteistyösuhde:

- Psykoterapeutti tekee yhdessä potilaan kanssa selkeän sopimuksen palvelun sisällöstä ja toteuttamisesta. Sopimuksessa tulee ilmetä psykoterapian tavoitteet, jotka elävät ja tarkentuvat prosessin edetessä. Psykoterapiasopimus on dokumentti, johon voidaan palata hoidon aikana. Hoitoa koskevat muutokset kirjataan sopimukseen.
- Psykoterapeutti on potilaalle avoin hoidon realistisista tavoitteista ja hoitoon liittyvistä kustannuksista.
- Etäyhteydellä toteutettava psykoterapia tai yksittäiset istunnot sovitaan potilaan tarpeiden pohjalta - yhdessä arvioiden etäyhteyden merkitystä ja vaikutusta potilaan terapiaprosessiin.
- Psykoterapeutti muokkaa lähestymistapojaan potilaan tarpeiden ja häneltä saadun palautteen perusteella.

Autonomia:

- Psykoterapeutti kunnioittaa ja tukee potilaan oikeutta tehdä omat päätöksensä ja asettaa rajoja.
- Psykoterapeutin tulee tarjota kaikille potilaille mahdollisuus osallistua hoidossaan valintoihin ja päätöksentekoon toimintakykynsä/ kehitystasonsa mukaisesti. Psykoterapeutilla on vastuu terapiasuhteessa vaikuttavista valtaan ja riippuvuuteen liittyvissä kysymyksissä, jotka korostuvat erityisen haavoittuvien potilasryhmien kohdalla (ks. kpl Erityisen haavoittuvat potilasryhmät).
- Psykoterapeutti tukee potilasta tämän valinnoissa, elleivät ne aiheuta vahinkoa.

- Psykoterapeutti ei tarjoa valmiita ratkaisuja tai neuvoja, vaan auttaa potilasta löytämään itse omat vastauksensa ja voimavaransa.

Hyvän tekeminen:

- Psykoterapeutin ensisijainen velvollisuus on toimia potilaan hyvinvointia edistäen.
- Psykoterapeutin tehtävä on
 - auttaa potilasta vähentämään kärsimystä, löytämään keinoja parempaan elämänhallintaan ja vahvistamaan henkistä hyvinvointiaan, kasvuaan ja resilienssiään.
 - tukea ja vahvistaa potilaan kykyä luoda ja ylläpitää terveitä ja toimivia ihmissuhteita.
 - auttaa potilasta vahvistamaan identiteettiään, omia arvojaan ja merkityksenantoaan

Vahingon välttäminen:

- Psykoterapeutti pyrkii aina välttämään potilaalle aiheutuvaa vahinkoa ja ottaa vastuun, jos psykoterapiasta aiheutuu vahinkoa potilaalle. Mikäli vahinkoa ei pystytä välttämään, se pyritään minimoimaan.

Oikeudenmukaisuus:

- Psykoterapeutin tulee kohdella kaikkia potilaita yksilöllisesti, tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Psykoterapeutti kunnioittaa potilaan yksilöllistä elämäntilannetta, kokemuksia, arvoja ja kulttuuritaustaa sekä huomioi niiden merkitykset potilaalle. Psykoterapeutti on avoin ja herkkä erilaisille näkökulmille, elämäntavoille ja perinteille.
- Psykoterapeutti tarjoaa psykoterapiaa oikeudenmukaisesti ja potilaan tarpeiden mukaisesti.
- Psykoterapeutin tulee määrittää palkkionsa kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti, huomioiden palvelun arvo sekä potilaiden mahdollisuus saada tarvitsemaansa apua.

Nöyryys:

- Psykoterapeutilla on valmius ja halu oppia uutta, vastaanottaa palautetta, tunnistaa omat rajansa ja hakea tarvittaessa tukea.

Periaatteet tarjoavat selkeää pohjaa eettisille päätöksille. Näihin periaatteisiin vahvasti tukeutuvia ja toistensa kanssa ristiriidattomia eettisiä päätöksiä voidaan pitää perusteltuina. Psykoterapeutti voi kuitenkin kohdata tilanteita, joissa periaatteet ovat keskenään ristiriidassa. Tällöin hänen tulee punnita periaatteiden keskinäisiä suhteita, asettaa etusijalle potilaan hyvinvointi ja oikeudet ja perustella ratkaisunsa avoimesti ja eettisesti.

Henkilökohtainen moraal

Moraali on käsitys oikeasta ja väärästä sekä hyvistä ja huonoista teoista. Eettisyys hakee vastauksia kysymykseen, miksi jokin teko tai valinta on toista parempi tai oikeampi. Se on moraalisten

kysymysten pohdintaa ja arviointia. Moraali ohjaa käyttäytymistä ja valintoja jokapäiväisessä elämässä.

Moraali pohjautuu sisäistettyihin arvoihin, uskomuksiin ja yhteisön normeihin, jotka voivat olla myös tiedostamattomia. Ne muovaavat suhtautumistamme toisiin ja ympäristöömme, ja ilmenevät toiminnassamme. Yhteisössä vallalla olevien sääntöjen perusteella yksilöiden toimintaa voidaan pitää moraalisenä tai epämoraalisena.

Henkilökohtaiset moraaliset ominaisuudet ovat nykyajan sovellus moraalifilosofiasta peräisin olevista ”hyveistä”. Hyveet ovat luonteenpiirteitä tai ominaisuuksia, jotka ohjaavat ihmisen eettistä käyttäytymistä. Psykoterapeutin persoonallinen suhteissa näyttäytyvä moraalinen on tärkeää. Sen läsnäolo tai puuttuminen vaikuttaa voimakkaasti sekä suhteisiin potilaiden ja kollegojen kanssa että potilastyöhön. Persoonallisen ja ammatillisen moraalin yhteensopivuus yleensä vahvistaa loukkaamattomuutta ja joustavuutta kaikissa suhteissa. Mitä enemmän ammattilaisen henkilökohtaiset arvot vastaavat hänen ammatillisia arvojaan, sitä vahvemmit ja kestävimmit hänen suhteensa syntyvät.

Psykoterapeutin henkilökohtaiset moraaliset ominaisuudet ovat tärkeitä hänen ammattimaisuudelleen ja potilassuhteittensa laadulle. Nämä ominaisuudet – kuten rehellisyys, aitous, rohkeus, avoimuus, itsetuntemus, empatia, oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus – tukevat hänen kykyään toimia eettisesti ja ammatillisesti haastavissakin tilanteissa. Ominaisuudet voivat vaihdella, mutta ne ovat tärkeitä sekä ammatillisen kehityksen että potilassuhteiden laadun kannalta.

3. PSYKOTERAPEUTIN AMMATTITAITO, TYÖNOHJAUS JA OMA HOITO

Psykoterapeutin on jatkuvasti kehitettävä ammatillista osaamistaan ja huolehdittava omasta hyvinvoinnistaan. Hän antaa oikeaa tietoa osaamisestaan ja menetelmistään, ja käyttää vain sellaisia ammattinimikkeitä, joihin saamansa koulutus, laillistaminen ja työtehtävä oikeuttavat.

Jatkuva oppiminen:

Psykoterapeutin tulee sitoutua jatkuvaan oppimiseen ja itsereflektioon ammatillisessa kehityksessään pysyäksään ajan tasalla alan uusista tutkimuksista ja menetelmistä. Säännöllisen täydennyskoulutuksen lisäksi psykoterapeutti on avoin oppimaan terapiaprosesseista, myös epäonnistumisen kokemuksista terapiasuhteissa. Hänen tulee soveltaa työssään tieteellisesti tutkittua tietoa ja mahdollisuuksien mukaan osallistua tutkimustyöhön kehittääkseen psykoterapian teoriaa ja käytäntöjä.

Työnohjaus:

Ammatillinen työnohjaus on olennainen osa psykoterapeutin työtä ja auttaa varmistamaan psykoterapian laadun ja eettisyyden. Säännöllisesti ja tarpeenmukaisella tiiviydellä toteutuva työnohjaus on avaintekijä psykoterapeutin eettisessä käytännössä.

Psykoterapeutin oma hoito

Psykoterapeutin on huolehdittava omasta psyykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnistaan voidakseen tarjota potilailleen laadukasta psykoterapiaa. Psykoterapeutin tulee tiedostaa oma haavoittuvuutensa ja sen vaikutukset potilastyöhönsä. Hän arvioi ikäänymisensä, terveydentilansa ja henkilökohtaiseen elämäänsä liittyvien tekijöiden vaikutuksia työkykyynsä ja hankkii tarvittavaa tukea tai hoitoa.

4. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA POTILAASEEN

Psykoterapeutti kunnioittaa aina potilaansa arvoa ja koskemattomuutta. Psykoterapeutti on tietoinen vastuustaan terapiasuhteen valta- ja riippuvuussuhteeseen liittyvissä kysymyksissä. Hänellä on velvollisuus turvata potilaan tietosuoja ja terapiasuhteen luottamuksellisuus.

Ammatillisuus ja sen rajat

Psykoterapeutin tulee turvata terapiaprosessi psykoterapeutin tilan, ammatillisten rajojen ja työskentelevän yhteistyösuhteen avulla (ks. Lehtonen 2006). Hän ei käytä terapiasuhdetta omien henkilökohtaisten tunteiden, tarpeiden tai arvojen esille tuomiseen odottaen potilaan reagoivan niihin vastavuoroisesti tai mukautuvan niihin. Sen sijaan hän säilyttää ammatillisen etäisyyden toimien samalla empaattisesti ja hyväksyvästi. Ammatilliset rajat tulee säilyttää aina – hoidon aikana ja sen päättymisen jälkeen. Potilaan haavoittuvuutta tulee aina kunnioittaa. Psykoterapeutti ei koskaan käytä auktoriteettiasemaansa tai ammatillista kompetenssiaan hyötyäkseen potilaasta tai hänen läheisistään millään tavalla, esim. taloudellisesti, henkisesti, fyysisesti tai seksuaalisesti.

Psykoterapeutin ei tule ottaa potilaakseen perheenjäseniään, ystäviään tai läheisiä kollegoitaan. Hänen tulee rajata kanssakäyminen potilaan kanssa koskemaan ainoastaan terapeutista asetelmaa.

Psykoterapeutin velvollisuus on tunnistaa ammatillista rooliaan uhkaavat seikat ja suojata terapiasuhteesta roolirajojen ylitykseltä. Suojatakseen terapiasuhdetta psykoterapeutti välttää kanssakäymistä potilaan kanssa muissa rooleissa (esim. potilaan psykoterapeutti ja työnohjaaja). Mikäli rinnakkaisia rooleja ei voida välttää esim. pienissä yhteisöissä, niiden vaikutuksista tulee olla

tietoinen ja keskustella niistä tarpeen mukaan työohjauksessa ja potilaan kanssa. Psykoterapeutti on vastuussa terapiasuhteen rajojen ja luottamuksellisuuden selkeydestä.

Psykoterapeutti on tietoinen siitä, että eturistiriitoihin sekä valtaan ja riippuvuuteen liittyvät kysymykset jatkuvat myös terapiasuhteen päättymisen jälkeen. Hän suhtautuu erityisen varovaisesti suhteiden luomiseen aiempien potilaiden kanssa ja pidättäytyy niiden solmimisesta, jos ne voivat olla aiemmalle potilaalle haitallisia. Psykoterapeutti toimii kaikissa tilanteissa ammatillisesti ja vastuullisesti huolehtien siitä, ettei hänen toimintansa aiheuta haittaa aiemmalle potilaalle.

Psykoterapiamuodosta riippumatta psykoterapeutti tiedostaa perheen ja lähisuhdeverkoston osana potilaan elämän todellisuutta. Yksilöllisten tekijöiden lisäksi parisuhde, vanhemmuus, lapset ja perhe ovat keskeisiä vaikuttajia ihmisen elämään ja psyykkiseen hyvinvointiin. Psykoterapeutti huomioi lapsen oikeudet ja hyvinvoinnin osana vanhemman hoitoa ja tukee potilaan vanhemmuutta.

Terapeuttinen rakkaus

Psykoterapeutin ja potilaan välinen terapiasuhte on ammatillinen yhteistyösuhde. Psykoterapeutin potilastaan kohtaan tuntema aito kiinnostus, avoimuus, empatia ja hyväksyntä – terapeuttinen rakkaus – on terapiasuhteen perusta. Psykoterapeutin mielessä oleva vapaa tila luo yhteistyölle turvallisen ja kannattelevan tilan ja puitteet vastaanottaa, tutkia, ymmärtää, löytää, läpityöstää ja sulattaa potilaan kaikenlaisia kokemuksia, tunteita, ristiriitoja, tarpeita ja haluja.

Psykoterapeutilla on vastuu tunnistaa ja turvata terapiasuhteen eettiset ja ammatilliset rajat. Hän kunnioittaa potilasta pysymällä aina symbolisena rakkausobjektina, mutta vahvasti elävänä ja todellisena toisena ihmisenä. Psykoterapeutin ei tule vastata potilaan haluun ja tarpeeseen konkreettisesti. Psykoanalyttisen asenteen ytimessä on rakkaus ihmistä ja ihmisyyttä kohtaan sekä halu tutkia ja pyrkimys ymmärtää potilasta.

Rakkaus terapiasuhteessa on näkemistä ja nähdyksi tulemistä potilaan etsiessä toista ihmistä, joka voisi nähdä, kuulla ja auttaa häntä ymmärtämään sisäistä maailmaansa, halujaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Terapeuttinen rakkaus on myös irti päästämistä, jotta potilas voi hyvän objektin turvallisen sisäistämisen kautta löytää ja saada vastavuoroisen tyydytyksen lähteitä ja kokemuksia omassa elämässään. (Schulman 2024)

Erityisen haavoittuvat potilasryhmät

Psykoterapiassa erityisen haavoittuvia potilasryhmiä ovat lapset, traumatisoituneet, vakavasti sairastuneet ja kuolevat potilaat, vanhukset sekä potilaat, joilla on kognitiivisiin kykyihin vaikuttava vamma tai etenevä sairaus, kuten muistisairaus. Näihin ryhmiin liittyy lisääntynyt riski

mielenterveyden haavoittuvuuteen johtuen kehitysvaiheesta, sairauden kuormittavuudesta, elämäntilanteen muutoksista tai toimintakyvyn heikentymisestä. Psykoterapeutin tulee tunnistaa potilaiden fyysisen ja psyykkisen haavoittuvuuden yhteisvaikutukset sekä tukea potilaiden itsemääräämisoikeuden säilymistä ja vahvistamista mahdollisuuksien mukaan.

Psykoterapeutin tulee tunnistaa ja ymmärtää potilaan elämän eri kehitysvaiheisiin liittyvät erityistarpeet sekä osata työskennellä niiden edellyttämällä tavalla. Hänen tulee arvioida oma osaamisensa realistisesti ja tarvittaessa ohjata potilas toisen asiantuntijan tai palvelun piiriin, jos potilaan tarpeet ylittävät hänen ammatillisen osaamisensa rajat.

- **Lapsi tai nuori psykoterapiassa**

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtimista pidetään yleisesti yhtenä yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsen tulee saada nauttia erityistä suojelua.

Seuraavia periaatteita noudattamalla voidaan varmistaa, että alaikäisen oikeudet ja hyvinvointi ovat keskiössä kaikessa hoidossa ja päätöksenteossa.

- **Lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus**

Psykoterapiassa tehtävien päätösten ja toimien tulee ensisijaisesti ottaa huomioon lapsen ja nuoren etu. Tämä tarkoittaa oikeutta parhaaseen mahdolliseen terveyteen ja hyvinvointiin. Psykoterapiassa korostuu lapsen ja nuoren elämän kokonaisvaltainen kartoittaminen ja huolehtiminen siitä, ettei psykoterapia haittaa hänen mahdollisuuksiaan toimia arjessa (esim. päiväkotia, koulu).

- **Oikeus tulla kuulluksi**

Lapsella ja nuorella on oikeus ilmaista mielipiteensä häntä koskevista asioista ja tulla kuulluksi kehitystasonsa mukaisesti. Psykoterapeutin tulee mahdollistaa tämä ikätasolle sopivalla tavalla.

- **Oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus**

Kaikkia lapsia ja nuoria tulee kohdella yhdenvertaisesti riippumatta heidän taustastaan, esimerkiksi kansalaisuudesta, etnisyydestä, perhesuhteista, vammasta tai sairaudesta. Lisäksi yhdenvertaisuus muihin lapsiin ja nuoriin nähden on huomioitava niin, että lapsen ja nuoren oikeudet toteutuvat.

- **Salassapito ja tietosuoja**

Terveystiedot ja hoitoon liittyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Tietojen jakaminen vanhemmille tai huoltajille tulee tapahtua siten, että lapsen ja nuoren etu ja oikeus yksityisyyteen huomioidaan.

- **Vanhempien ja huoltajien rooli**

Vanhemmilla tai huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren hyvinvoinnista, mutta heidän toimiaan tulee arvioida lapsen ja nuoren edun näkökulmasta, joka joskus poikkeaa vanhempien näkemyksistä. Näissä tilanteissa psykoterapeutin tulee priorisoida lapsen ja nuoren oikeudet ja etu. Psykoterapeutti tukee vanhempia ymmärtämään lapsen ja nuoren tarpeita ja oikeuksia.

- **Kehitystason kunnioittaminen**

Lapsen ja nuoren kehitysvaihe ja kyky ymmärtää tulee huomioida kaikessa vuorovaikutuksessa. Yksilön kyky tehdä päätöksiä kasvaa iän ja kokemusten myötä.

- **Hoitoon liittyvät päätökset ja osallisuus**

Lapsen ja nuoren osallistuminen päätöksentekoon riippuu hänen iästään ja kehitystasostaan. Hänellä on oikeus itseä koskevissa asioissa omien mielipiteiden ja toivomusten esittämiseen ja niillä tulee olla merkitystä hänen etuaan selvitettyä. Alaikäisellä voi olla oikeus päättää itse hoidostaan, jos hän on riittävän kypsä ymmärtämään päätöksen seuraukset. Lapsen ja nuoren oikeutta itsemääräämiseen tulee tukea kaikin mahdollisin tavoin.

Jos alaikäinen kykenee päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos alaikäinen ei kykene päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa.

Alaikäisellä on kuitenkin myös oikeus tarvitsemaansa huolenpitoon riippumatta kyvystä itsemääräämiseen. Osallisuuden tasot tulisi toteutua kehityksen edetessä: saa tietoa, ilmaisee näkemyksensä, vaikuttaa päätökseen tai päättää itsenäisesti. Psykoterapeutin tehtävä on tarjota päätöksentekoon liittyvää tietoa, joka tukee lapsen ja nuoren kehitystasoista mahdollisuutta ymmärtää oikeuksiaan ja mahdollisuuksiaan vaikuttaa itseä koskeviin päätöksiin.

- **Oikeus turvalliseen hoitoon**

Lapsella ja nuorella on oikeus korkealaatuiseen, turvalliseen ja inhimilliseen hoitoon, joka perustuu alan tutkimusnäyttöön ja parhaisiin käytäntöihin. Psykoterapeutin tulee huomioida lapsen ja nuoren psyykinen ja fyysinen turvallisuus, esimerkiksi huolehtimalla siitä, että lapsi ja nuori ymmärtää psykoterapiansa tarpeen ja tavoitteet. Psykoterapeutin tulee arvioida ja turvata lapsen ja nuoren suhde ensisijaisiin kiintymyssuhdehenkilöihin.

- **Moniammatillinen yhteistyö**

Lasten ja nuorten psykoterapiassa on usein tarpeen tehdä moniammatillista yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa. Psykoterapeutin on tärkeä tunnistaa oman osaamisensa rajat ja kunnioittaa muiden ammattiryhmien osaamista. Psykoterapeutin tulee osata ohjata lapsi tai nuori tarvittaessa toisen alan asiantuntijan luokse toimien alaikäisen edun

mukaisesti. Psykoterapeutti tunnistaa tilanteet, joissa moniammatillinen yhteistyö on tarpeen.

○ **Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset**

Lapsen ja nuoren oikeus sukupuoli- ja seksuaalisen identiteettinsä ilmaisuun ja kehitykseen on perustavanlaatuinen ja ensisijainen. Psykoterapeutti auttaa vanhempia ja ympäristöä (esim. koulu) ymmärtämään lapsen ja nuoren sukupuoli- ja seksuaalisen identiteetin kehitystä, siihen liittyviä kysymyksiä ja sen merkitystä lapsen ja nuoren psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Identiteetin kehitys jatkuu läpi lapsuus- ja nuoruusiän. Lapsen ja nuoren itsemääräämisoikeutta on vahvistettava hänen identiteetilleen tärkeissä asioissa. Keskeinen periaate on oikeus ilmaista omaa identiteettiä ilman ennakkoluuloja. Psykoterapeutti mahdollistaa ja turvaa sukupuolen ja seksuaalisuuden kokemuksen tutkimisen, pohdinnan ja tiedon käsittelyn aiheuttamatta tai lisäämättä lapsen tai nuoren syyllisyyttä, häpeää tai ahdistusta.

Alaikäisellä on oikeus saada luottamuksellisesti ikätasoista ja kulttuurisensitiivistä sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvää tietoa mm. kehosta, seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta, tunteista ja turvallisuudesta. Psykoterapeutti säilyttää herkän asenteen moninaisuudelle ja tarjoaa turvallisen tilan lapsen ja nuoren pohdinnoille sukupuoli- ja seksuaaliseen identiteettiin liittyen.

• **Traumatisoitunut potilas** (ks. liite stpky: Eettisiä ohjeita traumapsykoterapiaan)

Traumatisoituneiden potilaiden psykoterapiassa korostuvat turvallisuuden, vakauden ja luottamuksen rakentaminen. Traumaattiset kokemukset voivat vaikuttaa potilaan kykyyn luottaa muihin, säädellä tunteita ja rakentaa eheää identiteettiä. Terapiasuhte kiintymyssuhteena voi aktivoida aikaisempiin traumaattisiin kiintymyssuhteisiin liittyneitä kaltoinkohtelu-, hyväksikäyttö- ja laiminlyöntikokemuksia ja pelkoa niiden uusiutumisesta terapiasuhteessa. Potilaasta, psykoterapeutista tai molemmista johtuen on riski, että erityisesti kiintymyssuhdetraumaan liittyvät vastavuoroiset suhdemallit voivat aktivoitua monin eri tavoin.

Keskeiset eettiset haasteet ja tarpeet

- Turvallisuuden ja luottamuksen merkitys:
Vakavien kiintymyssuhdevaurioiden vuoksi potilaat voivat erityisen herkästi kokea epäluottamusta ja turvattomuutta. Psykoterapeutin tulee varmistaa terapiasuhteen selkeät rajat ja turvallisuus.
- Traumaperäinen herkkyys: Potilaat voivat olla erityisen herkkiä rajaloukkauksille, väärinkäsityksille ja kaltoinkohtelun pelolle. Psykoterapeutilta edellytetään hienovaraista ja johdonmukaista työtettä.
- Transferenssi ja vastatransferenssi: Traumatisoituneiden potilaiden kanssa työskentely voi aktivoida voimakkaita tunteita ja reaktioita myös psykoterapeutissa. Psykoterapeutin on

tärkeää tiedostaa omaan elämäntilanteeseen, - historiaan ja kehitykseen liittyviä tekijöitä, jotka voivat häiritsevällä tavalla aktivoitua terapiasuhteessa.

- Vastuu päätöksenteosta ja rajojen asettamisesta: Potilaan haavoittuvuus voi ilmetä voimakkaana riippuvuutena terapiasuhteesta, mikä korostaa psykoterapeutin vastuuta selkeiden rajojen ylläpitämisestä ja potilaan itsemääräämisoikeuden tukemisesta.
- Lasten traumapsykoterapiassa on yleensä tiedossa oleva lapsen kokema traumaattinen tapahtuma, jonka aiheuttaja voi olla lapselle läheinen aikuinen joko suoraan tai välillisesti. Psykoterapeutti voi joutua ristiriitaisiin lapsen ja huoltajan välillä, jolloin psykoterapeutin toimintaa tulee ohjata ensisijainen asiakkuus (lapsi) ja lapsen etu. Psykoterapeutin tulee tukea tarvittaessa myös lapsen huoltajia tai muita lapsen läheisiä tai ohjata heidät saamaan tukea muualta.

Traumatyöskentely vaatii erityisosaamista, ja psykoterapeutin on tärkeää arvioida oma pätevyytensä ja hakea tarvittaessa työhohjausta, konsultaatiota tai ohjata potilas toisen asiantuntijan hoitoon.

Fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden takaaminen on kaiken traumapsykoterapian perusta. Psykoterapian tulee olla tavoitteellista ja perustua yhdessä sovittuihin menetelmiin, jotka vahvistavat potilaan toimijuutta ja hallinnantunnetta.

- **Ikääntynyt ja/ tai heikentyneen toimintakyvyn omaava potilas**

Ikääntyminen, fyysinen vamma tai sairaus tai etenevän muistisairauden diagnoosi ei poista ihmisen itsemääräämisoikeutta tai kykyä tehdä päätöksiä omissa asioissaan. Edetessään muistisairaus kuitenkin vaikuttaa henkilön päätöksentekokykyyn ja sairauden edetessä oikeudellinen toimintakyky vähitellen heikkenee. (Nikumaa).

Muistisairauden tunnistaminen ja tarvittavan tuen arviointi:

Psykoterapeutti voi olla ensimmäinen henkilö, joka tunnistaa hoidossaan olevalla potilaalla alkavan muistisairauden merkkejä. Hänellä on eettinen vastuu arvioida tilannetta ja tarvittaessa hakea ammatillista tukea epäilyilleen. Psykoterapeutti ottaa potilaan kanssa hienovaraisesti ja kunnioittavasti puheeksi huomionsa ja epäilynsä sekä tarjoaa tietoa ja tukea tarvittaviin tutkimuksiin hakeutumisessa.

Sairauden diagnosoinnin jälkeen potilaan itsemääräämisoikeutta ja päätöksentekokykyä tulee arvioida tapauskohtaisesti. Psykoterapeutin tehtävä on tukea potilaan osallisuutta päätöksentekoon niin pitkään kuin mahdollista. Psykoterapeutin tulee tarvittaessa ottaa huomioon myös omaisten tai laillisten edustajien näkökulmat yhteistyössä potilaan kanssa, kuitenkin vähentämättä potilaan oikeutta osallistua päätöksiinsä mahdollisuuksiensa mukaan. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785)

- **Vakavasti sairas tai kuoleva potilas**

Potilas voi sairastua vakavasti käynnissä olevan psykoterapian aikana tai hakeutua psykoterapiaan sairastuttuaan vakavasti. Vakavasti sairaan potilaan hoidossa psykoterapeutin tulee erityisesti tutkia omaa suhdettaan kuolemaan sekä tarvittaessa hankkia lisätietoa ja hyödyntää työnohjausta tai vertaistukea käsitelläkseen omia tunteitaan ja asenteitaan.

Seksuaaliset kysymykset psykoterapiassa (Kahr 2017)

Psykoterapeutin tulee omata seuraavat taidot potilaan seksuaalisten kysymysten kohtaamisessa:

- Potilaan seksuaalihistorian kartoittaminen
- Seksuaalisuuteen liittyvän tiedon käsittely ilman häpeää ja ahdistusta
- Kiinnostuksen ja neutraliteetin säilyttäminen potilaan seksuaalista käytöstä ja fantasioita kohtaan
- Potilaan seksuaaliseen käytökseen ja fantasioihin liittyvien tiedostamattomien symbolisten merkitysten tutkiminen
- Potilaan kanssa seksuaalisista teemoista keskustelu kiihottumatta tai olematta tunkeileva.

Psykoterapeutti ei ryhdy seksuaaliseen suhteeseen potilaan, työnohjattavan tai koulutettavansa kanssa. Psykoterapeutti kunnioittaa potilaan ja asiakkaan fyysistä koskemattomuutta sekä huolehtii suhteen säilymisestä ammatillisena myös henkisesti ja tunnetasolla. Välttääkseen potilaan luottamuksen menettämisen tai heikentymisen psykoterapeutti välttää seksuaalisia suhteita tai seksuaalista käyttäytymistä myös henkilöiden kanssa, joiden tietää olevan läheisiä potilaan kanssa. Hän ei hyödynnä tai käytä hyväksi potilaitaan tyydyttääkseen omia tarpeitaan hoidon aikana eikä sen päättymisen jälkeen.

5. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA KOLLEGOIHIN

Psykoterapeutin eettinen toiminta suhteessa kollegoihin perustuu ammattieettisiin periaatteisiin, jotka ohjaavat yhteistyötä, kunnioitusta ja vastuullisuutta ammattilaisten välillä. Psykoterapeutit luovat yhdessä yhteistyöympäristön, joka tukee ammattilaisten kasvua, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Tämä luo ja vahvistaa pohjaa potilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Keskeiset periaatteet

Kunnioitus ja arvostus:

Psykoterapeutti suhtautuu kollegoihinsa kunnioittavasti ja arvostaa heidän osaamistaan, näkemyksiään ja ammatillisia lähestymistapojaan. Kritiikki esitetään rakentavasti, eikä kollegoiden ammattitaitoa tai mainetta pyritä tahallisesti vahingoittamaan.

Yhteistyö ja tuki:

Psykoterapeutti tukee kollegaa ammatillisissa kysymyksissä, esimerkiksi antamalla neuvoja, jakamalla tietoa ja tarjoamalla vertaistukea. Psykoterapeutti tukee kollegaa myös ottamalla rohkeasti ja rehellisesti puheeksi esimerkiksi sairastumisen, kuormittavan elämäntilanteen tai ikääntymisen vaikutuksia työkykyyn.

Luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja:

Kollegojen kanssa käydyt keskustelut, erityisesti potilastapauksiin liittyvät, käsitellään luottamuksellisesti. Potilastietoja ja henkilökohtaisia tietoja ei jaeta ilman asianmukaista suostumusta.

Ammatillinen rehellisyys ja avoimuus:

Psykoterapeutti antaa rehellistä ja paikkansapitävää tietoa omasta pätevydestään ja osaamisestaan. Hän ei esitä tietoja vääristelevällä tavalla eikä käytä valheellisia tai harhaanjohtavia väittämiä itsestään tai kollegoistaan.

Eturistiriitojen välttäminen:

Mahdolliset ristiriidat, kuten potilaiden ohjaukseen tai kilpailuasetelmiin liittyvät tilanteet, käsitellään avoimesti ja oikeudenmukaisesti. Psykoterapeutti pyrkii varmistamaan, ettei hänen toimintansa vahingoita kollegan mainetta tai työmahdollisuuksia.

Vastuu epäeettisestä toiminnasta:

Mikäli psykoterapeutti havaitsee kollegansa toimivan epäeettisesti, hänen tulee ensisijaisesti ottaa asia puheeksi ja pyrkiä auttamaan kollegaa korjaamaan toimintaansa. Mikäli tämä ei johda tulokseen, psykoterapeutin tulee viedä epäilty rikkomus eettisen toimikunnan käsittelyyn.

6. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA KOULUTETTAVIIN JA TYÖNOHJATTAVIIN

Koulutus- ja työnohjaussuhteissa ei ole kyse samankaltaisesta vertaissuhteesta kuin suhteissa kollegoihin, vaan kyse on valtasuhteesta. Monelta osin niihin sopivat samat eettiset ohjeet kuin psykoterapeutin ja potilaan välisiin suhteisiin. Psykoterapeutti on tietoinen siitä, että eturistiriitaan sekä valtaan ja riippuvuuteen liittyvät kysymykset voivat jatkua, vaikka yhteistyösuhde päättyy.

Psykoterapeutti toimii esimerkkinä eettisestä ja ammattimaisesta käyttäytymisestä, mikä auttaa opiskelijoita ja ohjattavia sisäistämään ammattietiikan käytäntöjä. Hän osoittaa avoimuutta, itsearviointikykyä ja halua jatkuvaan oppimiseen.

Keskeiset periaatteet

Kunnioitus ja tasa-arvoisuus:

Psykoterapeutti kohtelee opiskelijoita ja työnohjattavia kunnioittavasti ja arvostaen heidän ainutlaatuisia näkemyksiään, kokemuksiaan ja oppimistarpeitaan. Syrjintä sukupuolen, iän, etnisyyden, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilökohtaisen tekijän perusteella on ehdottomasti kiellettyä.

Turvallisen oppimisympäristön luominen:

Psykoterapeutti varmistaa, että opiskelijat ja ohjattavat voivat oppia ja kasvaa ammatillisesti ilman pelkoa nöyryytyksestä tai muusta epäasiallisesta kohtelusta.

Ohjauksen selkeys ja tavoitteellisuus:

Ohjausprosessin tavoitteet ja rajat määritellään selkeästi.

Psykoterapeutti tarjoaa ohjausta, joka perustuu opiskelijan tai ohjattavan ammatillisiin tarpeisiin ja oppimisen vaiheeseen.

Luottamuksellisuus:

Kaikki ohjauksessa ja koulutuksessa jaetut tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Henkilökohtaisia asioita tai työskentelyssä esiin nousseita haasteita ei paljasteta kolmansille osapuolille ilman suostumusta.

Roolien ja rajojen selkeys:

Psykoterapeutti säilyttää selkeän eron ammatillisen ja henkilökohtaisen suhteen välillä. Hän välttää läheisiä henkilökohtaisia suhteita opiskelijoihin tai työnohjattaviin, jotta valta-aseman väärinkäytöltä välttyään.

Rehellinen palaute ja arviointi:

Palautteen tulee olla rakentavaa ja kannustavaa. Arvioinnin perusteiden on oltava selkeitä ja objektiivisiä, jotta opiskelijat ja ohjattavat voivat ymmärtää vahvuutensa ja kehityskohteensa.

7. PSYKOTERAPEUTTI SUHTEESSA YHTEISKUNTAAN JA YHTEISÖÖN

Psykoterapeutin ammattietiikka ulottuu laajemmalle kuin vain terapiasuhteisiin. Hän sitoutuu noudattamaan eettisiä periaatteita ja lakeja kaikessa toiminnassaan. Psykoterapeutit ovat osa laajempaa ammatillista yhteisöä, jossa eettinen toiminta on keskeistä. Yhdistykseen kuuluvilla jäsenillä on velvollisuus tuntee ja noudattaa toiminnassaan yhdistyksensä eettisiä ohjeita. EFPP Suomi on jäsenenä EFPP:ssä, joka toimii psykoanalyttisten psykoterapeuttien ja organisaatioiden kattojärjestönä.

EFPP:n toiminnan ja hallinnon perustana ovat seuraavat eettiset ohjeet sekä niitä ohjaavat arvot ja periaatteet (ks. tarkemmin: liitteissä linkki EFPP Institutional Ethical Code Guidelines). Ohjeita kehitetään ja päivitetään organisaatioon, ammattikäytäntöihin ja yhteiskuntaan liittyvien muutosten myötä. Eettisten ohjeiden tarkoituksena on ohjata jäseniä ajattelemaan ja toimimaan vastuullisesti. Ohjeet luovat kehyksen, joka suojaa ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden ja moraalisen vastuun tunnetta.

Yleiset eettiset institutionaaliset arvot ja periaatteet

Psykoanalyttisten organisaatioiden ja niissä toimivien yksilöiden periaatteet ja arvot perustuvat normatiivisen etiikan periaatteisiin, joita ovat:

- Loukkaamattomuus
- Autonomia
- Yksilön ja organisaation arvokkuus

Nämä periaatteet ovat perusta ihmisoikeuksille, joita yhteiskunnan ja organisaatioiden tulee tunnustaa ja kunnioittaa. Ne ovat moraalinen perusta halulle ja oikeudelle tietää, ajatella ja ilmaista ajatuksia.

Periaatteet kumpuavat näkemyksestä, jossa yksilöä tai organisaatiota itsessään pidetään päämääränä, ei välineenä. Tällainen moraalitaju vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta yksilönä tai organisaationa osana suurempaa kokonaisuutta. Yhteenkuuluvuuden kokemus on edellytys organisaation jäsenten vastavuoroiselle kunnioitukselle. Yhdessä eettisten periaatteiden kanssa se lujittaa organisatorista vastuullisuutta. Eettinen vastuu ei tarkoita vain tunnetta kuulumisesta organisaatioon, vaan sitoutumista käyttäytymään ja toimimaan siinä eettisesti.

EFPP:n toimintaa ohjaavat eurooppalaiset arvot ovat avoimuus, suvaitsevaisuus ja monimuotoisuuden kunnioittaminen. Yhtenä järjestön tavoitteista on edistää erilaisten psykoanalyttisten suuntausten juurtumista teoriaan ja käytäntöön.

EFPP:n eettinen ohjeistus heijastaa seuraavia humanitaarisia ja psykoanalyttisiä arvoja sekä ammatillisia velvoitteita ja vastuita:

Humanitaariset arvot

- Monimuotoisuuden kunnioittaminen, tasa-arvo, vapaus puhua ja avoimuus kuunnella, arvokkuuden kunnioittaminen, erilaisuuden sietäminen ja hyväksyntä.

Psykoanalyttiset arvot

- Sitoutuminen organisaation eettisiin psykoterapeutin ja potilaan välistä vuorovaikutusta sääteleviin arvoihin:

avoimuus, kunnioitus, reflektiivisyys, arvokkuus, eheys, moraalinen asenne, lainsäädännön noudattaminen, luottamus

Ammatilliset veloitteet:

- Jokaisen organisaation on kunnioitettava ja sitouduttava ylläpitämään eettisiä standardeja.
- Organisaatiot ovat velvollisia varmistamaan, että kaikki ammatillinen toiminta ja koulutus täyttävät eettiset ja ammatilliset vaatimukset.
- Jokaisen organisaation tulee laatia ja ylläpitää saatavilla oleva eettinen ohjeistus tai vastaava sääntökokoelma.

Ammatillinen kehitys:

- Sitoutuminen oppimiseen ja kehittymiseen ammatillisena organisaationa ja koulutusyhteisönä.

Eettiset periaatteet luovat pohjan eettiselle ja moraaliselle ilmapiirille. EFPP ja siihen kuuluvat organisaatiot sitoutuvat ylläpitämään eettisiä ja ammatillisia standardeja psykoanalyttisen psykoterapian käytännöissä. EFPP:n pyrkimyksenä on, että sen eettiset periaatteet ohjaavat ensisijaisesti jäsenorganisaatioiden välistä yhteistyötä ja suhteita.

EFPP institutionaaliset eettiset periaatteet

EFPP ohjeistaa kaikkia siihen kuuluvia organisaatioita ottamaan käyttöön ja sitoutumaan seuraaviin periaatteisiin:

- Kunnioittava ja arvostava vuorovaikutus organisaatioiden sisällä ja välillä
 - Jokaisen organisaation ja sen jäsenen oikeus loukkaamattomuuteen ja autonomiaan.
 - Syrjimättömyys vakaumuksen, mielipiteiden tai muiden henkilökohtaisten tekijöiden perusteella.
 - Ihmisten ja organisaatioiden arvostava ja tasavertainen kohtelu
- Eettinen eheys (Integrity)

Eettisesti eheät organisaatiot luovat periaatteita, jotka edistävät ammatillista vastuullisuutta ja pätevyyttä sekä rakentavat yhtenäistä toimintakulttuuria. Periaatteet auttavat käsittelemään organisaation ongelmia ja eettisiä dilemmoja rationaalisella ja läpinäkyvällä tavalla. EFPP:ssä eettinen eheys tarkoittaa sisäistettyjä arvoja ja periaatteita, jotka toimivat eettisinä ohjeina kaikille jäsenorganisaatioille.

 - Avoimuus periaatteissa, ohjeistuksissa ja kriteereissä.
 - Ammatillinen tuki; kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö.
 - Organisaation oikeus ominaiselle ammatilliselle identiteetilleen ja sen säilyttämiselle.

Organisaation sitoutuminen eettisyyteen ei synny pelkillä eettisillä ohjeistuksilla. Ohjeistuksen tulee olla osa laajempaa moraalista ilmapiiriä. Moraalinen ilmapiiri muodostuu yhteisesti jaetuista käsityksistä organisaation arvoista ja normeista sekä arvojen ja normien soveltamisesta

eettisiin kysymyksiin. Arvojen ja normien taustalla on vaikuttamassa myös tietoisia ja tiedostamattomia kollektiivisia uskomuksia. EFPP:n moraalinen ilmapiiri sisältää arvopohjaisia eettisiä sitoumuksia, jotka ohjaavat organisaation ja sen jäsenten toimintatapoja.

EFPP sitoutuu toiminnassaan seuraaviin moraalisiin periaatteisiin:

- Johtaminen perustuu keskeisiin moraalisiin periaatteisiin sekä menettelytapoihin, jotka ehkäisevät puolueellisuutta ja antavat kansallisten verkostojen valtuuttamilla edustajille mahdollisuuden vaikuttaa EFPP:n toimintaa ohjaaviin sääntöihin.
 - Organisaatio nähdään sosiaalisena yhteisönä, ei vain yksittäisten tavoitteiden saavuttamisen välineenä.
 - Edustajilla on yksilöllinen vastuu organisaatioidensa edustajina.
 - Jäsenjärjestöjen arvoja kunnioitetaan. Jokaisen jäsenjärjestön näkökulmalla on itsessään arvoa.
 - Luodaan avoin ja kuunteleva ilmapiiri, jossa arvostetaan, sallitaan ja kannustetaan kriittistä ajattelua, avoimuutta ja kysymysten asettelua. Näin pyritään välttämään sulkeutunutta ryhmäajattelua:
 - ✓ ryhmän kykyjen yliarvostus ja sulkeutuneisuus
 - ✓ paine yhtenäisyyteen ja erimielisyyksien vaimentaminen
 - ✓ ulkopuolisten leimaaminen ja haavoittumattomuuden illuusio
 - Jatkuva arviointi ja kehitys
 - Organisaatioiden tulee arvioida ja kehittää eettisiä ohjeistuksiaan säännöllisesti, jotta ne vastaavat ammattikäytännöissä tapahtuvia muutoksia ja tieteellistä kehitystä. Tämä varmistaa, että eettiset periaatteet pysyvät ajan tasalla ja sovellettavina.
 - Vallan tasapaino
 - Demokratian ja tasa-arvon periaatteita noudatetaan päätöksenteossa. Jäsenillä on tasavertainen edustus ja oikeus saada tietoa päätöksistä ja prosesseista. Varmistetaan, että yksittäisten jäsenten edut eivät syrjäytä kokonaisuuden etuja.
 - Jatkuvaan oppimiseen ja itsereflektioon kannustaminen
 - Organisaatioiden on tuettava psykoterapeuttien jatkuvaa ammatillista kehitystä esim. tarjoamalla mahdollisuuksia työnohjaukseen, vertaistukeen ja koulutukseen. Tämä edistää eettisen ajattelun ylläpitämistä ja eettisen päätöksenteon varmuutta.
 - Eettinen johtajuus
 - Edistää avointa ja rehellistä viestintää.
 - Kannustaa muutosprosesseja ja konfliktien rakentavaa käsittelyä.
 - Tavoitteena on luoda ilmapiiri, joka tukee arvojen kyseenalaistamista ja kehittämistä.
- Eettinen johtajuus tarkoittaa kykyä ja tahtoa suunnata, kehittää ja ylläpitää organisaatiota menestyksekkäästi. Se tukee jäsenorganisaatioiden osaamisen kehittämistä sekä ihmisten ja

organisaatioiden energian suuntaamista tulokselliseen, tehokkaaseen ja eettisen arvioinnin kestävään toimintaan.

Johtokunnan/ hallituksen tavoitteet ja toimintaperiaatteet

- Avoin ja rehellinen viestintä: Kannustetaan avointa keskustelua erityisesti päätöksentekoprosesseista.
- Yksilön näkökulman arvostaminen: Pidetään tärkeänä yksilön mielipiteitä ja jaetusta päätöksenteosta saatuja palautteita.
- Muutosten ja kehityksen tukeminen: Edistetään jäsenorganisaatioiden kehitystä ja konfliktien rakentavaa käsittelyä.
- Luovan, uteliaan ja kriittisen ajattelun ilmapiiri: Rohkaisu omien arvojen, uskomusten ja odotusten kriittiseen tarkasteluun mahdollistaa itsenäistä päätöksentekoa oikean ja väärän suhteen. Johtajuuden tehtävä on erityisesti rohkaista jäseniä kyseenalaistamaan oletuksia ja näkemyksiä, jotka saattavat estää luovuutta ja innovaatioita.
- Kokonaiskuvan hahmottaminen: Huomioidaan laajempi kokonaiskuva ja huolehditaan organisaation kehityksestä.
- Tarjotaan jatkuvaa tukea ja palautetta sekä pidetään yllä optimismia mahdollisista takaiskuista huolimatta.

Eettisten periaatteiden käyttöönoton ja toteuttamisen vaiheet:

1. EFPP eettisen ohjeistuksen esittely jäsenorganisaatioille.
2. Avoin keskustelu ohjeistuksen hyväksymiseksi ja sitoutuminen sen noudattamiseen.
3. Palautteen kerääminen ja ohjeistuksen sisällyttämisen prosessi organisaatioiden erilaisia rajoitteita kunnioittaen.
4. Eettisen toimikunnan perustaminen.
5. Eettisten kysymysten käsittely säännöllisesti kokouksissa ja koulutustilaisuuksissa.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Eettisillä kysymyksillä on tärkeä merkitys myös yhteiskunnallisessa ja globaalissa kontekstissa. Psykoterapeutteja kannustetaan seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua ja oman alansa erityisasiantuntijoina toimimaan yhteiskunnallisina vaikuttajina mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa. Psykoterapeutti sitoutuu toiminnallaan kestävän kehityksen periaatteisiin ja tiedostaa oman toimintansa vaikutukset siihen. Psykoterapeutit voivat olla aktiivisia esim. osallistumalla julkiseen keskusteluun, julkaisemalla mielipiteitä ja kannanottoja sekä tiedottamalla päätöksentekijöitä.

Organisaatioiden tulisi ottaa huomioon, miten niiden päätökset ja toimintatavat vaikuttavat laajemmin esimerkiksi ympäristöön, ihmisoikeuksiin ja yhteiskuntaan. Niiden tulee toimia yhteiskuntavastuun periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön vaikuttavat tekijät. Eettisiä kysymyksiä ja haasteita tuovat mm. kansallisen ja globaalin

turvallisuuden (turvallisuusuhat, perusoikeuksien toteutuminen, mahdollisuudet vaikuttaa), ilmastonmuutoksen, poliittisen päätöksenteon, tasa-arvon ja teknologian kehityksen vaikutukset mielenterveyteen ja psykoterapiakenttään.

Tutkimus

Tutkijana toimivan psykoterapeutin on ammattieettisten periaatteiden lisäksi tunnettava ja noudatettava myös tutkimustyötä koskevaa lainsäädäntöä.

Keskeisiä velvoittavia ammattieettisiä periaatteita:

- Psykoterapeutti vastaa tutkimuksensa eettisen ennakoarvioinnin toteutumisesta.
- Psykoterapeutti kunnioittaa tutkimustyössään jokaisen tutkimushenkilön perusoikeuksia, arvokkuutta ja arvoa.
- Psykoterapeutin on aina hankittava potilaan todennettavissa oleva suostumus tutkimukseen osallistumisesta.
- Psykoterapeutti kerää, käsittelee ja julkistaa tutkimusaineistoaan siten, että tutkimushenkilön yksityisyys, hyvinvointi ja psykoterapeuttia kohtaan tunnettu luottamus eivät vaarannu.
- Psykoterapeutin tulee noudattaa erityistä harkintaa ja tahdikkuutta arkaluontoisia tietoja kerätessä ja käsiteltäessä.

Julkisuus ja sosiaalinen media

Psykoterapeutin esiintyessä julkisuudessa ammattikuntansa edustajana hänen tulee toimia ammattimaisesti ja edistää alan arvoja ja käytäntöjä. Kaikki viestintä tulee olla tarkkaa ja vastuullista. Hän noudattaa sosiaalisen median käytössä samoja eettisiä ohjeita ja periaatteita kuin muussakin toiminnassaan. Psykoterapeutti ei julkaise sosiaalisessa mediassa tai julkisuudessa esiintyessään tunnistettavia tietoja potilaasta, vaikka olisi saanut potilaan suostumuksen siihen. Hänen tulee erottaa selkeästi henkilökohtainen ja ammatillinen viestintä sosiaalisessa mediassa.

Psykoterapeutti tunnistaa omat sidonnaisuutensa ja roolinsa ja tuo ne avoimesti esille. Hän on tietoinen siitä, että esiintyessään julkisuudessa psykoterapeutina hän on aina ammattikuntansa edustaja. Psykoterapeutin tulee suostua avoimeen keskusteluun työnsä arvoista. Psykoterapeutti on avoin keskustelulle yhteisestä arvopohjasta ja yhteistyömahdollisuuksista eri psykoterapiasuuntausten edustajien kanssa.

Psykoterapeutti markkinoi toimintaansa selkeästi ja totuudenmukaisesti.

8. EETTISTEN KYSYMYSTEN KOHTAAMINEN JA KÄSITTELY

Psykoterapeutti kohtaa väistämättä työssään eettisiä ristiriitaisuuksia. Niihin tulee suhtautua vakavasti. Eettiset kysymykset ja haasteet ovat osa työtä, ja niiden käsittely vaatii avoimuutta, rohkeutta ja rehellisyyttä. Psykoterapeutin on kyettävä arvioimaan ja perustelemaan omaa toimintaansa ja eettisiä päätöksiään. Eettisten kysymysten pohdinta toteutuu yksilöllisesti, kollegiaalisesti ja erityistilanteita varten koolle kutsuttavassa toimikunnassa.

Väitöstutkimuksensa (2020) *Eettisyys on psykoterapian ydin* johtopäätöksissä Kangas ehdottaa psykoterapeuttien yhteisen eettisen työryhmän perustamista. Sen tehtävänä olisi erityisesti laatia yhtenäinen suunnitelma etiikan käsittelemiseksi psykoterapeuttikoulutuksissa. Työryhmä voisi pohtia mahdollisuutta laatia kaikille psykoterapiaviitekehyksille yhteiset eettiset ohjeet.

Psykoterapeutin oma pohdinta

Eettinen toiminta ei ole mustavalkoista eikä aina johda yksimielisyyteen. Eettiset valinnat voivat olla monimutkaisia, ja eri ihmisillä voi olla erilaisia näkemyksiä siitä, mikä on oikea tai paras ratkaisu. Tämä erilaisuus tulisi hyväksyä ja rohkaista avointa ja moniäänistä keskustelua eettisyydestä sen sijaan, että pyritään säätelemään käyttäytymistä tiukoilla säännöillä.

Psykoterapeutin tulee tehdä päätöksiä arvojensa ja periaatteidensa mukaisesti, punniten ja harkiten eri vaihtoehtoja. Hänen tulee ajatella kriittisesti, kyseenalaistaa olemassa olevia käytäntöjä ja sääntöjä sekä tarvittaessa hyödyntää työnohjausta ja kollegiaalista tukea parhaan mahdollisen ratkaisun löytämiseksi.

Kollegiaaliset keskustelut

Eettinen ajattelu vahvistuu yhdessä ajattelemalla ja keskustelemalla. Psykoterapeutin tulee olla valmis keskustelemaan avoimesti omista ja kollegoidensa käytännöistä ja toiminnasta ilman pelkoa rangaistuksista tai epäluottamuksesta. Säännölliset kollegiaaliset keskustelut osana ammatillista toimintaa tukevat psykoterapeutin eettisen ajattelun kehittymistä ja ammattikunnan yhteistä arvopohjaa.

Eettinen toimikunta

Potilaalla on oikeus hoitoon, joka perustuu eettisesti kestävään pohjaan ja kunnioittaa hänen oikeuksiaan. Mikäli tämä ei toteudu, hänellä on oikeus valittaa saamastaan hoidosta. Potilaalle on hoidon alussa annettava tietoa valitusoikeudesta ja selkeät toimintaohjeet valituksen tekemiselle. Psykoterapeutilla ja psykoterapeuttikoulutuksessa olevalla on myös oikeus valittaa, mikäli hän kokee ammattikunnan edustajan toimineen häntä kohtaan eettisesti arveluttavasti.

Valituksia vastaanottavan ja käsittelevän toimikunnan riippumattomuus ja puolueettomuus tulee varmistaa. Valitusta käsittelevillä toimikunnan jäsenillä ei tule olla henkilökohtaista tai ammatillista yhteyttä osapuoliin, joihin valitus liittyy. Esteellisyys tulee varmistaa ennen käsittelyn alkamista. Toimikunnan jäsenet tulee valita monipuolisesti eri taustoista, esim. lain, filosofian tai etiikan asiantuntijoista, ei pelkästään psykoterapeuteista.

Erityisesti pienille yhdistyksille voi olla vaikeaa koota eettistä toimikuntaa eri taustaisista asiantuntijoista, joka kuitenkin turvaisi käsittelyn riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Kuten johdannossa jo totesimme, ehdotamme kaikille psykoanalyttisille yhdistyksille yhteisen toimikunnan suunnittelua ja kokoamista. Vaihtuva jäsenistö toimikunnassa takaa puolueettomuuden kunkin tapauksen käsittelyssä.

Päätöksentekoprosessin ja toimintatapojen tulee olla läpinäkyviä, perusteltuja ja dokumentoituja. Toimikunnan avoimuus ja selkeys viestinnässä ja toiminnassa vahvistavat potilaan ja psykoterapeutin luottamusta siihen, että päätökset perustuvat rehellisiin ja oikeudenmukaisiin arvioihin.

Psykoterapeutin tulee olla avoin oman toimintansa potentiaaliselle haavoittuvuudelle, tarkastella toimintaansa jatkuvasti ja olla avoin ottamaan vastaan palautetta voidakseen kehittää toimintaansa eettisesti kestäväksi.

LÄHTEET:

Eettisiä ohjeita

British Association for Counseling and Psychotherapy: Ethical Framework for the Counseling Professions. 2016 , 2018.

British Association for Counseling and Psychotherapy: Ethical framework, glossary 2018.

British Psychoanalytic Council Code of ethics 2011.

British Psychoanalytic council Ethical guidelines 2011.

EFPP Institutional Ethical Code Guidelines. <https://efpp.org/about/organisational-bylaws/#ethical-code> (19.12.2024).

ETENE. Ammattietiikka. <https://etene.fi/ammattietiikka> (19.12.2024).

Halila, Ritva (2018). Sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet ja lasten oikeudet. ETENE kausijulkaisu 46: Sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet- ovatko ne valideja tulevaisuudessa? ss. 52-55.

<https://etene.fi/documents/66861912/66865253/ETENE+julkaisu+46+Eettiset+perusteet,+kausijulkaisu.pdf/5a137eb6-6e68-8f50-96bb-ac844397343e/ETENE+julkaisu+46+Eettiset+perusteet,+kausijulkaisu.pdf?t=1550231422000>
(5.1.2025)

IFTA: A Code of Ethics for Family Therapy Associations. 2011.

KAT Yhdistyksen eettiset säännöt 2015.

<https://www.katyhdistys.fi/eettiset-saannot/> (11.1.2025)

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Ryhmäanalyysiyhdistys

https://ryhmaanalyysiyhdistys.fi/wp-content/uploads/2021/05/ra-yhdistys_eettiset_ohjeet.pdf
(23.1.2025)

Suomen Kuvataidepsykoterapia ry

<https://suomenkuvataidepsykoterapia.fi/wp-content/uploads/2023/06/Sktp-ry-ammattieettiset-ohjeet-10.6.2023.pdf> (23.1.2025)

Suomen Psykologiliitto. Psykologien ammattieettiset periaatteet 2023.
<https://www.psyli.fi/psykologin-tyo-ja-koulutus/ammattieettinen-lautakunta/ammattieettiset-periaatteet/> (28.12.2024)

Suomen traumapsykoterapeuttikouluttajat, Eettiset ohjeet
https://stpky.fi/uploads/1/3/0/4/130472290/eettisia_ohjeita_traumapsykoterapiaan.pdf
(11.1.2025)

Tavistock Relationships Code of Ethics

UK Council for Psychotherapy: Ethical Principles and Code of Professional Conduct

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK
<https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakkoarvioinnin-ohje>

Kirjallisuus:

Alayarian Aida (2015). Psychoanalytic perspectives of love. Teoksessa Chapura & Paul (toim.). Love and therapy in relationship. Karnac.

Dalal Farhad (2014). Ethics versus Compliance. The Institution, Ethical Psychotherapy Practice, (and Me) Group Analysis 2014 Vol 47(1).

Hook John (2014). A Response to Dalal's Ethics versus Compliance. The Institution, Ethical Psychotherapy practice, (and me) Group Analysis 2014, Vol 47 (1) 82-88.

Kahr Brett (2017). Psychoanalysis and sexpertise. Teoksessa Clulow (toim.)Sex, attachment and couple psychotherapy Psychoanalytic perspectives. Karnac.

Kangas Päivi (2017). Etiikka on työmme ydin. Keskustelua psykoterapian etiikasta, katsaus väitöstutkimukseen. Psykoanalyttinen psykoterapia 13. 2017 ss. 72-78.

Kangas Päivi (2020). Etiikka on työmme ydin- Psykoterapian etiikkaa koskevat sosiaaliset representaatiot psykoterapeuttien fokusryhmäkeskusteluissa. Jyväskylän yliopisto 2020. JYX-julkaisuarkisto <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/70927> (8.2.2025)

Konsensuslauselma Psykoterapia. Suomalainen lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 18.10.2006 <https://www.duodecim.fi/wp-content/uploads/sites/9/2016/02/lausuma06.pdf>
(23.2.2025)

Lehtonen Johannes (2006). Psykoanalyttisen psykoterapian ajankohtaisia kysymyksiä. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2006;122(6):705-12 <https://www.duodecimlehti.fi/duo95605> (8.2.2025)

Lötjönen Salla (1999). (toim.) Tutkijan ammattietiikka. Tutkimuseettinen toimikunta. Helsingin yliopisto.

Nikumaa Henna (2021). Miten turvaan tahtoni toteutumisen? Opas oikeudelliseen ennakointiin. Suomen Muistiasiantuntijat.

http://netpaper.lonnberg.fi/muistiasiantuntijat/opas_oikeudelliseen_ennakointiin/mobile/index.html (8.2.2025)

Nociforo Nicola (2016). The Invasion of reality (or of negotiation): The psychoanalytic ethic and extinction anxiety. The International Journal of Psychoanalysis.

OpenAI (2023). *ChatGPT (versio 4.0)* [Kielimalli]. Saatavilla: <https://openai.com>. (käytetty tekstin kääntämiseen, jäsentelyyn, kommentointiin ja rakenteiden selkeyttämiseen, vastuu tekstistä ja sen sisällöstä on kirjoittajilla).

von Schulman Aili (2024). Rakkaus psykoterapiassa. *Psykoterapia* 2024; 43(1) ss. 55-64. Therapie-säätiö ja Therapie-yhdistys.

Linkkejä alaikäisten lasten psykoterapiaan liittyen

1. ([Unicef – Lapsen oikeuksien sopimus](#))
2. ([STM – Lapsen oikeudet](#))
3. ([THL – Lasten hyvinvointi](#))
4. ([Suomen Lääkäriliitto – Eettiset ohjeet](#))
5. ([LSKL – Julkaisut](#))